СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 177. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СЕРЕДА, 1-го СЕРПНЯ 1951. No. 177. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 1, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПЕРЕГОВОРИ В КОРЕЇ ВСЕ ЩЕ НА „МЕРТВІЙ ТОЧЦІ"

Аліянти заповідають можливість компромісу в справі демаркаційної лінії. — Червоні відступили від свого домагання негайного припинення воєнних дій.

Корея, 31. липня. — Після сьогоднішніх нарад між аліянтськими і комуністичними військовими представниками в Каесонґ, що тривали одну годину, в офіціяльних комунікатах подано, що все ще „не можна повідомити про результат" нарад в справі спірної проблеми демаркаційної лінії, на якій мало б бути встановлене перемир'я. Тим самим, „мертва точка" в мирових переговорах все ще продовжується. Аліянти домагаються, щоби демаркаційна лінія була встановлена на теперішній лінії фронту, тоді коли червоні обстоюють відтягнення всіх військ на південь і на північ від 38-мої паралелі. Фронтова лінія на західному секторі лучиться з паралелею, натомість на центральній і східній ділянках перебігає приблизно 37 миль на північ від неї. Аліянти вважають, що відтягнення військ до 38-мої паралелі є політичною роботою, яка може бути розглянена і вирішена тільки в майбутніх мирових переговорах. Комуністи зі свого боку обстоюють, що відтягнення військ до паралелі є базою теперішніх переговорів, запропонованою совєтським представником Маліком в О. Н. Хоча й на сьогоднішніх — вже 15-тих з черги, нарадах все ще не досягнено результату і жадна з воюючих сторін не виявила будь-якої охоти поступитися в тій справі, проте з аліянтського боку заповідається можливість „якогось компромісу", хоча переговори можуть ще потривати кілька тижнів. На вчорашніх нарадах, що були за ввесь час переговорів найдовші, комуністичні представники погодилися, що боротьба на фронті мусить продовжуватися аж до відповідного оформлення перемир'я. Раніше вони домагалися негайного припинення воєнних дій вже підчас переговорів. Аліянтське командування, натомість, не думає припинювати боїв, зокрема акції своєї авіяції, щоб не дозволити в той спосіб ворогові на розбудову його сил без відповідних гарантій, що він не повторить свого нападу. На вчорашніх і сьогоднішніх нарадах обі делеґації ще раз з'ясовували своє становище в справі демаркаційної лінії, хоча воно для всіх вже цілком ясне з попередніх нарад. Розмови продовжуватимуться завтра.

ДАЛЬША КАРА ТЮРМИ НА КОМУНІСТИЧНИХ ОПІКУНІВ

Ню Йорк, 31 липня. — Фредерік Вандербілт Філд, який уже дістав 90 днів тюрми за непослух одному судові, стягнув на себе додаткову кару шости місяців тюрми за виклик федеральній судейській слідчій лаві і за непослух другому судові. Нову кару має відсидіти після закінчення першої. Обидві кари це наслідок перешкод, які ставить Філд судові в його намаганні знайти осіб, що втікли від кари тюрми, на яку були засуджені. За них була закладена порука, вони вийшли на волю і зникли, щоб уникнути присудженої їм кари. У теперішньому випадку Філд відмовився передати судові книжки організації, що має назву Конґрес Громадянських Прав. Ця організація, що нею керує Філд, склала грошеву поруку за чотирьох комуністів, які втікли від кари. Він також не хотів сказати, хто дав гроші цьому „конґресові" на оплату поруки. Федеральний суддя Джан ф. Кс. МекҐогд, який наклав нову кару, загрозив, що може бути ще й дальша кара, якщо б Філд і далі відмовився давати судові бажані інформації. Крім кари на Філда, суддя покарав ще голову Комітету для Чужинців, Абнера Ґріна, шостимісячною тюрмою за відмову видати ділові книжки цієї організації судейській лаві до перегляду.

Крім кари, накладеної на згаданих комуністичних опікунів, може потрапити в тюрму ще й голова Комуністичної партії, Вилйем З. Фостер, якщо на наказ федерального судді не дасть $5,000 грошевої запоруки замість уневажненої поруки, яку склав колись за нього Конґрес Громадянських Прав. Фостер був обвинувачений 1949 року разом з іншими членами Американського Політбюра, одначе був звільнений від судового процесу, коли доказав, що він хворий на серцеву недугу.

ПІДВИЩИЛИ ЦІНИ НА СВИНИНУ В ЗАКОНОПРОЄКТІ ПРО КОНТРОЛЮ

Вашинґтон. — При остаточнім голосуванні компромісового законопроєкту контролі цін і платень у Палаті Репрезентантів підвищили ціну свинячого м'яса на 5—6 центів. Цією останньою поправкою закінчена ухвала всієї оборонної програми продукції, яка буде дійсна до 30 червня 1952 р. Найвища ціна на м'ясо при зарізі буде 52 центи за один фунт. Ухвалення програми в Палаті закінчило працю над законопроєктом і він переданий Білому Домові. Президент заявив, що не має іншої ради, як підписати законопроєкт, щоб мати хоч якусь контролю цін, кошторного і продукції.

ЩЕ ОДНА ПРОБА З АТОМОВОЮ ЗБРОЄЮ

Вашинґтон. — Голова Атомової Комісії Злучених Держав, Ґордон Дін, сказав, що має відбутися новий досвід з атомовою зброєю, тільки не сказав, де це буде і коли. Рік тому відбулися такі проби на острові Еніветок, на Тихому океані, а недавно — в стейті Невада. Тепер догадуються, що новий досвід буде на Алеутських островах, недалеко совєтської території. Точніший звіт з досвідів з'явиться у звіті комісії, який піде до преси. Відомо, що досі всі атомові проби, підготовані в Америці, були успішні, тобто, що в кожному випадку стався вибух. Про підготову до вибуху водневої бомби Дін відмовився щонебудь сказати.

КОЛЛІНС ПЕРЕДБАЧАВ У ЧЕРВНІ ДЕСЯТИРІЧНУ ВІЙНУ В КОРЕЇ

Вашинґтон. — Два місяці тому, підчас свідчення в сенатській комісії, голова ген. штабу армії, генерал Дж. Лотон Коллінс, сказав, що війна в Кореї триватиме десять років. Тепер ці зізнання оголосила підкомісія асиґнувань оборонних фондів, яка хоче добитися признання 60 біліонів видатків на оборону. Тоді Коллінс сказав, що він не бачить можливости негайної перемоги О. Н. в Кореї, і заявив, що успіх буде тоді, коли китайські комуністи заберуться з Північної Кореї, бо лише тоді можна буде наново встановити кордон між обома частинами на 38 паралелі. Повне об'єднання Кореї могло-б статися пізніше.

ВИПРАВДАЛИ ДИПЛОМАТА

Вашинґтон. — Джан Петон Дейвис, професійний дипломат (керір дипломат), звільнений від закиду нельояльности після цілотижневого слідства в департаменті стейту. Дейвис був звільнений від виконання своїх дипломатичних обов'язків 27 червня, коли в Конґресі закинули йому прихильність до комуністів при опрацюванні американської політики на Далекому Сході. Слідство Ради Льояльности показало, що закиди проти Дейвиса були безпідставні. Йому висловили признання за його службу і покликали далі виконувати обов'язки, як першоклясного дипломата на важкій ділянці. Перші закиди проти нього зробив був ще 1945 р. генерал майор Патрик Дж. Горлі, якого департамент стейту вислав був до Китаю як амбасадора.

В АМЕРИЦІ

● **„Аліс ін Вондерленд"** — тобто „Аліса в країні див", класичну англо-саську повість, переробили на кольоровий фільм з картинами Волта Дісні. Її показують тепер у першоклясних театрах.

● **Тисячу запрошень** для нюйорських дітей, які не мають куди їхати на вакації, прислали громадяни зі стейту Вермонт, до редакції щоденника Ню Йорк Геральд Трибюн. Ця газета провадить постійну збірку на утримання бідних дітей підчас вакацій.

● **Кардинал Адеодато Джовані Пізза**, член Святої Конґреґації у Ватикані, брав участь у богослуженні в катедрі св. Петрика в Ню Йорку в неділю. Це монах ордену Кармелітів.

● **Передвиборчі приготування** почалися в Мексико. Ген. Міґель Енрікез Ґузман зголосив свою кандидатуру побіч теперішнього президента Алємана.

● **Виплата боргів** 90-річної давности вимагає стейт Каліфорнія від федерального уряду у Вашинґтоні. Ці гроші позичив стейт від своїх громадян, щоб на прохання президента Авраама Линколна допомогти адміністрації. Претенсії становлять 7,000,000 долярів.

● **24 фінляндці приїхали** на студії в Америку за програмою виміни студентів. Студії триватимуть один рік.

КОНҐРЕС ВИЗНАВ ПРАВО СТЕЙТІВ НА ПРИБЕРЕЖНУ НАФТУ.

Вашинґтон. — Вже втретє ухвалила Палата Репрезентантів відхилити претенсії федерального уряду на прибережні нафтові терени, а признати їх поодиноким приморським стейтам. Це стосується в першу чергу стейтів Каліфорнії, Тексасу й Луїзіяни, нафтове багатство яких у прибережній смузі під водою на 40 біліонів.

КОНҐРЕС УХВАЛЛИВ ВИДАТКИ ТІЛЬКИ НА ОДИН МІСЯЦЬ

Вашинґтон, 30 червня. — Конґрес ухвалив сьогодні доконечну для функціонування уряду резолюцію, а саме дозвіл робити видатки на поточні справи в місяці серпні. Резолюція заступає хвилево бюджетовий закон про видатки на скарбовий рік, починаючи від 1 липня. Досі обидві палати ухвалили тільки п'ять з дев'яти законопроєктів, які становлять цілість бюджетового закону. Два найважливіші білі не діждалися ще належного розгляду, а саме — біл про оборону і біл про допомогу закордонним країнам. Програма видатків на оборону, яка передбачає 60 біліонів долярів, буде обговорена в палаті найближчого тижня. Зате ще не закінчили переслухання в комісії свідків і знавців у справі допомоги для закордону висотою вісім з половиною біліонів. Ухвалена резолюція дозволяє урядові робити видатки в серпні пропорційно до цілости видатків, тобто, приблизно одну дванадцяту частину цілого бюджету. Якщо б не стало грошей на найближчий місяць після того, то Конґрес ухвалить їх найпізніше 6 вересня.

НОВИЙ ПОКАЗОВО-ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ВАРШАВІ

9 високих старшин комуно-польської армії відповідають за „зраду"

Париж, 31 липня. — Згідно з повідомленням комуно-польськогоп радія, сьогодні мав початися у Варшаві новий великий показово - політичний судовий процес, на якому дев'ять високих старшин польської армії відповідатиме за „зраду, саботажі і шпигунство" на користь Британії і Злучених Держав. Між обвинуваченими є ген. Стефан Моссор, ген. Єжи Кірхмаєр, ген. Францішек Герман, ген. Станіслав Татар, полк. Маріян Утнік, полк. Станіслав Новіцкі, полк. Маріян Юрецкі, майор Владислав Роман та Щепан Вацек. Їх офіціяльно обвинувачується, що вони таємно працювали в користь „британських і американських імперіялістів", а варшавська преса зв'язує їх з місцевими британським і американським військовими представниками. Варшавська радіовисильня запевняє, що всі обвинувачені плянували „уможливити імперіялістам відірвати від Польщі її західні області та прилучити їх до неонацистичної Німеччини". В західних колах, хоча цілком здають собі справу, що цей процес є нічим іншим, як тільки черговою комедією комуністичного „правосуддя", приділюється цій події та її причинам і наслідкам велику увагу, у зв'язку зі загальним розвитком в Польщі. Тільки дев'ять днів тому у Варшаві спільно виступили заступник Сталіна, В'ячеслав Молотов, що в останньому тільки рідко коли показується публічно; маршал Жуков, який нагло і несподівано знову показався на совєтському Заході, та маршал Рокосовський, совєтський проконсуль в Польщі, про якого кружляли вістки, що він був вбитий в атентаті. Молотов заповідав швидкий упадок режиму Тіта в Юґославії, а Жуков запевняв, що сила Польщі нерозривно зв'язана з могутністю совєтської армії. В додатку, процес почався коротко після того, як повідомлено про поголовну чистку теж в чеській армії.

РОСІЯНИН КАЄТЬСЯ ЗА „УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ"

Москва, 31. липня. — Російський поет А. Прокофієв з Ленінґраду опублікував в московській „Правді" листа, в якому признається до „великої політичної помилки", якої він допустився перекладом на російську мову вірша В. Сосюри „Любіть Україну". Прокофієв твердить, що він у своїй ідеологічній невиробленості не добачив протасканого у вірші Сосюри „українського націоналізму" та обіцяє поправитись. — Прокофієв це вже четвертий з ряду комуністичний грішник, що кається в „Правді" за той сам вірш Сосюри, що був написаний ще в 1944 році та проти якого кілька тижнів тому виступила та сама „Провда", починаючи нову кампанію проти залишків української духовости в підсовєтській літературі. Першим, що в цій справі покаявся, був сам Сосюра.

БРИТАНІЯ РІШЕНА ВІДНОВИТИ ПЕРЕГОВОРИ З ІРАНОМ

Лондон. — Британський міністер закордонних справ Герберт Моррісон заявив у Палаті Громад, що британський уряд вишле до Теґерану нову місію, з міністром на чолі, яка намагатиметься договоритись з іранськими властями щодо мирного полагодження нафтового конфлікту. Моррісон додав, що раніше мають бути уставлені ще „деякі пункти". Вміжчасі, прем'єр Атлі повідомив, що Британія не думає цілком евакувати споруди своєї нафтової компанії з Ірану. Атлі сказав свою заяву після виступу консервативного лідера — Винстона Чорчила, який рішучо домагався, щоби Британія в жадному разі не відступила від своїх прав до рафінерії нафти в Абадан, зокрема щоби не підкорилася іранським військовим погрозам. На випадок насильства проти британських громадян з іранського боку, — Британія повинна дати тим громадянам відповідну охорону — домагався Черчил. Атлі заявив, що Британія „під дуже сильним напором наших американських приятелів" рішена прийняти, наостанці, принцип іранської націоналізації. З Теґерану повідомлено, що рафінерія в Абадан вже сьогодні мала б цілком припинити свою продукцію, не маючи ані місця на магазинування нафти, ані можности експортувати її.

ЦИВІЛЬНА ОБОРОНА НАГАДУЄ ПРО ОБОВ'ЯЗКИ

Ню Йорк. — Відділ чужомовної преси й радієвих авдицій нагадує, що в самому місті Ню Йорку треба вже тепер цілий мільйон добровольців для належної охорони й безпеки. Тому прохає кожного, хто може в цій справі чимсь прислужитись, зголошуватися телефонічно: MU. 8-6940. Адреса бюра чужомовних інформацій така: 17 East 67 St., N.Y.C. Треба негайно вчитися, як запобігати небезпеці, бо тоді, як упаде атомова бомба, буде пізно.

ДАЛЬШІ СТРАТЕГІЧНІ УСПІХИ АЛІЯНТІВ НА ФРОНТІ В КОРЕЇ

Токіо. — Продовжуючи воєнні дії рівночасно з переговорами в справі перемир'я, аліянтські війська на корейському фронті, зокрема на його центрально - східному секторі здобули в понеділок ряд дальших стратегічних успіхів, хоча в акції брала участь тільки обмежена кількість військ. В районі Янґґу алянтська артилерія виперла ворога з його укріплених позицій на одному з пагорбків, що опановує цілий район. Аліянтська піхота безуспішно намагалася здобути цей пагорбок впродовж останніх шости днів. На інших секторах фронту відбувалася тільки „обмежена акція" патрульних відділів, завданням яких було встановляти розташування ворожих сил і скеровувати на них вогонь артилерії. Аліянська авіяція з попередньою інтензивністю бомбардувала скупчення ворожих військ та головно шляхи і пункти їхнього постачання. Комуністична радіовисильня повідомила про сильну атаку аліянтської авіяції на комуно-корейську столицю Пйонґянґ, при чому мав бути знищений один „урядовий будинок". З неофіціяльних джерел повідомлено, що в розбитому аліянтськими бомбами будинку мало своє приміщення вороже військове управління. Цей налет на Пйонґянґ вважається за один з найбільш інтензивних в дотеперішній війні. В загальному, аліянтська авіяція виконала вчора всіх 624 місій. Аліянтські воєнні кораблі продовжували облогу ворожих портів та бомбардували їхні споруди.

ОН РЕКОМЕНДУЮТЬ ОРҐАНІЗОВАНУ ДОПОМОГУ ЗА ВТРАТИ ПІДЧАС ЕМБАРҐА

Об'єднані Нації. — Окремий підкомітет т. зв. Комітету Колективних заходів, створеного Генеральною Асамблеєю на минулій сесії, рішив вчора поробити цілий ряд нових рекомендацій, щоб дати зорганізовану допомогу тим країнам, які мали б більші господарські втрати внаслідок припинення їхніх торговельних стосунків в рямках колективних санкцій проти евентуального напасника. В цій справі підкомітет, в склад якого входять представники Злучених Держав, Филипин і Венесуелі, приготовив проєкт двох додаткових резолюцій, які встановлять, що „політичні, господарські і військові санкції повинні розглядатися разом і становити частину інтеґральної програми проти напасника" та що „існуючі реґіональні організації, в роді Атлантійського Пакту, повинні перебрати частину відповідальности за переведення господарських санкцій". Конкретною базою цих рекомендацій були теперішні санкції проти Китаю і Північної Кореї але їм надається більшого значення в дальшій організації спільної оборони проти сподіваних нових нападів.

ВЕЛИКА УЧАСТЬ В ІЗРАЇЛЬСЬКИХ ВИБОРАХ

Тель Авів, Ізраїль. — Минулого понеділка в молодій ізраїльській республіці відбулися вже другі з черги вибори до парляменту, в яких взяло участь приблизно 80% управнених до голосування. Кінцевий вислід виборів не буде відомий раніше, ніж з кінцем цього тижня, але є багато познак на те, що соціялістична партія прем'єра Бен Ґуріона задержить свою велику більшість в зложеному зі 120 депутатів парляменті. З права голосування могли скористати теж понад 75,000 з усіх 175.000 арабів, які живуть на території Ізраїля. Ціла виборча система була „ліберальна до найдальших меж" і вона вможливлювала голосування навіть мусулманським жінкам зі закритим обличчям; їхню ідентичність стверджували по голосі та по загальній поставі місцеві мусулманські лідери. У виборах брало участь всіх 17 партій, що зголосили були своїх кандидатів в депутати.

СТРАЙК УЧИТЕЛІВ ЗАБОРОНЕНИЙ У КОНЕТИКАТ.

Гартфорд, Конн. — Верховний суд стейту Конетикат, вирішив, що прилюдні службовці і працівники „не мають права організувати такі спільні дії, як страйки, припинення праці або відмову виконувати обов'язки". До прилюдних службовців і працівників зараховано теж учителів. Коли минулого року місцевий суд заборонив один страйк учителів, учительське товариство подало скаргу до верховного стейтового суду, який тепер і ухвалив своє рішення.

ГЕН. ВАН ФЛІТ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЧЕРВОНИМ ПІДСТУПОМ В КОРЕЇ

Токіо. — Ген. Джеймс Ван Фліт, головний командант аліянтських сухопутніх збройних сил на фронті в Кореї, заявив вчора, що комуністична інсценізація мирових переговорів могла б легко показатися в результаті тільки черговим комуністичним підступом.

НОВІ ВИБОРИ В ГРЕЦІЇ ПРОГОЛОШЕНО НА 9-го ВЕРЕСНЯ

Атени. — Вчора тут заприсяжено новий грецький уряд, з премієром Софоклем Венізельосом на чолі, доручуючи йому рівночасно завдання приготовити і перевести нові вибори до парляменту в дні 9-го вересня. Рівночасно проголошено постанову про розв'язання теперішнього парляменту, що був обраний в березні минулого року. Проте, розв'язання старого парляменту і проголошення нових виборів не викликало в Греції такої політичної сензації, як повідомлення маршала Папагоса, що він задумує повернутись до політичного життя і кандидуватиме до парляменту в найближчих виборах. Внутрішньо-політична грецька кріза почалася з початком липня на домагання більшої піддержки грецьким хліборобам. Уряд подався у відставку минулої п'ятниці і король доручив Венізельосові створити новий тимчасовий уряд для переведення нових виборів.

● **39 західних місіонарів**, прибули з Китаю до Гонґ-Конґу, кидаючи свою роботу серед китайського населення під тиском червоного уряду.

ЗАГРОЗЛИВЕ НАПРУЖЕННЯ МІЖ ІНДІЄЮ І ПАКІСТАНОМ

Ню Дельґі, Індія. — Давні суперечності і непорозуміння між двома індійськими країнами, Індією і Пакістаном, набрали в останньому загрозливої гостроти, як з обох боків погрожують війною. Головним предметом непорозуміння є справа контролі автономного князівства Кашміру, положеного в трикутнику між Індією, Пакістаном і комуно-китайською провінцією Сінкіянґ. В Пакістані відбулася минулої п'ятниці велика проти-індійська демонстрація, на якій пакістанський прем'єр Алі Хан погрожував Індії п'ястуком та домагався відтягнення індійських військ від пакістанських кордонів. Індійський прем'єр Неру зі свого боку заявив вчора в посланні до Алі Хана, що Індія рішена полагодити свої непорозуміння з Пакістаном — мирно або війною. Він запропонував Алі Ханові, щоб він в найдогіднішиий для нього час прибув до Індії на переговори, виключаючи рівночасно будь-які передумови таких розмов. Це було відповіддю на пропозицію Алі Хана, щоб Неру приїхав на переговори до Пакістану, відтягнувши раніше індійські війська від пакістанського кордону.

В СВІТІ

● **Депортацію Совєтами** сотень тисяч некомуністів із сателітних країн оскаржив перед Об'єднаними Націями Християнський Демократичний Союз Центральної Европи.

● **Новий командир** американсько-британської зони Трієсту, полковник Джан Вайтлоу, призначений замість брит. ген. Чарлза Бленчарда, що переведений до головної кватири Айзенгавера.

● **На 50 мільйонів** зброї і спорядження передала Канада до Північно-Атлантійського Пакту порядком свого третього вже датку на цю справу. Цим разом зброя і спорядження підуть до Італії.

● **Понад 2,600 дініестів** до американської армії добровільно зголосились на заклик військового командування ЗДА в Німеччині.

● **Індійські комуністи залишили** конференцію семи всеіндійських партій, що зібралася виробити символи (знаки) для участи у виборах неписьменної частини населення. В нинішньому парляменті Індії нема комуністів.

● **Трьохтоновий слон** — подарунок президентові Труманові від короля Камбоджі — прибув до Сингапуру по дорозі до Вашинґтону.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays bv the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	One year	$10.00
На три місяці	$ 2.75	Six months	$ 5.25
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну дареси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МІЖ ҐАНҐСТЕРАМИ

Комуніст московського роду, Вячеслав Молотов, заступник премієра СССР, назвав у промові, виголошеній у Варшаві 21 липня, комуніста хорватського роду, Тіта Броза, премієра Югославії, та його уряд — „бандою злочинців". Було це на святі 7-річчя постання Польського Комітету Національного Визволення, з якого вийшов теперішній комуністичний режим Польщі. На це відповів Тіто 27 липня в Козарі, на святі 10-річчя югославського партизантського повстання, називаючи Молотова та всю совєтську верхівку ворогами людськости, „злочинцями" і „масовими вбивниками", які допускаються „злочину народовбивства" над цілими народами.

Для нас, в Америці, війна між ґанґстерськими провідниками, не новина. Знаємо теж, яка нещадна така війна буває. Тому саме, коли думаємо про Молотова й Тіта та про море невинної людської крови, пролитої тими ґанґстерами міжнародного маштабу, ми переконані, що війна між ними не закінчиться на погрозах і лайках, але готова скоро перемінитись у таку, наслідком якої спалахне цілий світ. Це ж ясно, що Кремль організує проти Тіта велику міжнародну комуністичну банду, бо, тільки маючи це на думці, заповів Молотов Тітові кінець. Коби це була боротьба тільки між самими комуністичними ґанґстерами за те, хто має бути між ними старший і кого треба безапеляційно слухати, то це можна б вважати „внутрішньою" справою бандитів. Але воно не так. Також і вільний ще світ опинився у боротьбі з ватажком комуністичних ґанґстерів, з Кремлем. А ця боротьба така важка і небезпечна, що доводиться демократіям користуватись у ній і такими „союзниками" як Тіто.

Отже повторюється історія з „союзником" Сталіним з часів минулої війни, тільки в менших розмірах. До того демократії бодай тепер не дурять себе „здемократизованим" Тітом, ні „ліберальною" югославською диктатурою, як дурили себе за Рузвелта „демократизацією" сталінської влади. Хоча не можна сказати, щоб і тепер, тут і там, не доходили з Югославії від американських кореспондентів такі звідомлення, що читаючи їх, можна б набрати переконання, що в Югославії Тіта якраз тепер народжується справжня „комуністична держава" з політичною і комуністичною свободою. Ця нова каламутина може поширитись, якщо кремлівський наступ на Тіта зростатиме, а сам він буде змушений признатись публічно до ще більших невдач на внутрішньому фронті та послабляти віжки комуністичного режиму, щоб діставати щораз більшу допомогу від демократій.

Для нас Тіто — московський вихованець. Це тільки випадок, що він, відважившись на непослух самому Сталінові, ще залишився при житті. Живучи в Москві, Тіто добре знав, як Кремль винищував мільйонами нарід в Україні — голодом, виселенням, невільничою працію і т. п. Знав і приймав це за природне для доброго комуніста явище. Тому саме не захоплюємось його теперішніми крокодилячими сльозами над населенням з Альбанії, Мадярщини чи інших сателітних країн, ні теж його голосінням над ліквідацією німців, кримських татар, чи чеченців. В щирість цього не віримо, бо ж було багато інших нагод, щоб хоч проти цього запротестувати, а не ждати, аж Молотов скаже Тітові „ти злочинець", а потім відповідати „а ти куди більший". Проте признаємо, що двобій між Молотовом і Тітом така подія, яку вільний світ повинен використати повністю для ліквідації в першу чергу ватажків комуністичних ґанґстерів — червоного Кремля, Сталіна, Молотова та їм подібних. В змаганнях до цеї ліквідації Тіто вже віддав демократіям великі прислуги і може придатись їм ще більше, бо нова совєтська аґресія мабуть буде звернена таки проти Югославії.

Робітнича дисципліна зміцнює оборону

Минулого тижня президент Труман передав Раді Стабілізації Платень полагодити перше непорозуміння між робітниками і працедавцями на підставі закону про Оборонну Продукцію, де міститься постанова про мирне наладнання таких справ під час стану необхідности. Це одномісячний страйк у копальні міди у стейті Юта. Президент прохає голови цеї ради, Джорджа Тейлора, негайно розглянути цю справу, бо страйк грозить зменшенням продукції міді на 30 відсотків.

Оце розпорядження президента — на підставі закону становить собою важливий моральний здобуток країни в часі, коли країна перебуває в повній підготові до мобілізації всіх сил. Хто пам'ятає рік 1941 з його підготовою до другої світової війни в Америці, той пригадає собі повінь страйків, що залила тоді великі простори Злучених Держав. До деяких фабрик, охоплених страйком, треба було посилати військо, щоб воно помогло урядові перебрати під свою управу підприємства, а загальновідомий страйк у варстатах будови кораблів Аліс- Чалмерса, який тривав 66 днів, дав нагоду урядові ствердити, що обидва згадані страйки, як пізніше й багато інших, були викликані і підтримувані комуністами.

Десять літ тому загалом панували напружені відносини між робітничими юніями і підприємцями; потім між обома головними. робітничими організацями: Американською Федерацією Праці і Конґресом Індустріяльних Організацій. Крім того, в самому К. І. О. були два крила: ліве, опановане комуністами, і праве — протикомуністичне. Оці розбіжності були нещастям країни в той час, коли Америці грозила катастрофа.

Від початку війни в Кореї можна було помітити, як далеко пішла вперед Америка в робітничому питанні, як і в інших справах, зв'язаних з піготовою до оборони. Між робітничими юніями і підприємцями складені контракти, які виключають страйки і автоматично управильнюють платню робітника відповідно до цін на товари. Між підприємцями і робітниками прийшло отже до порозуміння на підставі взаємного довіря. А між головними робітничими організаціями настав такий мир, що вони могли створити Об'єднаний Комітет Робітничої Політики, який безпосередньо порозумівається з урядом в оборонних справах, посилаючи свого представника до Ради Оборонної Мобілізації.

Така переміна в робітничих відносинах дає урядові можливість плянувати не тільки саму продукцію для оборони, але й запобігати недостачі робочої сили, а принаймні виключити „магазинування" робочої сили такими підприємствами, які хочуть дістати воєнні замовлення.

Від вибуху корейської війни постійно зростала кількість зайнятих працею робітників, доки не дійшла до цифри 61,800,000, як це подає Бюро Цензу в місяці червні 1951 р. Недавно появилися вістки в пресі, що в деяких околицях та підприємствах звільняють робітників із праці тому, що власники переставляють фабрики з мирної продукції на воєнну. Такі вісті опубліковані між ін. в Дітройті та Филаделфії. Вони кепсько впливають на настрій робітничого населення, бо безробіття погіршує економічний стан цілої родини. Шоб запобігти лихові, уряд зразу ж узявся до розв'язки питання робочої сили. Департамент праці має обов'язок обрахувати на два місяці наперед потребу робочої сили на „місцевих ринках праці". Таких „ринків" встановили 245. Це можна буде зробити за порозумінням з Краєвою Продукційною Владою, яка призначає сировину й матеріяли для підприємств різних околиць, куди ті матеріяли приділять, там буде й продукція, а отже потребуватимуть робітника. Коли в якійсь околиці робоча сила вже вичерпана, нові контракти будуть зменшені, доки не будуть побудовані нові фабричні будинки. Тоді не буде потреби припиняти працю на фабриках, щоб переставити їх на іншого роду продукцію. Одначе можуть бути місцевості, у яких треба буде закладати фабрики, хоч там нема досить робітників. Це стосується в першу чергу атомових виробництв. У такому випадку уряд приготований призначити преміяльну платню, щоб притягнути робітників з інших місцевостей, де може бути зайвина робітничого населення. Така робітнича політика буде можлива тільки тому, що робітництво добре зорганізоване і здисципліноване.

Говорять також про залучення до праці більшого числа жінок, а навіть робітників, що вже перейшли на пенсію. Це знак, що країна наближається до повної мобілізації, не зважаючи на запевнення, що корейські переговори доведуть до миру. Бо хто хоче мати мир, мусить готуватися до війни — така була засада старовинних римлян.

Микола Чубатий.

Політична програма московського імперіялізму

Перед нами книжка на 219 сторінок, видана 1950 р. в Голяндії російською мовою, віршом п. з. „„Москва Далекая..." автора Александра П. Бурова. На титульній сторінці доданий підзаголовок „Новая Праведная Книга Для Грядvщих Поколений". В книжці кілька ілюстрацій: Трумана, Айзенгавера, МекАртура, Сталіна в молодшім та старшім віці, його бідної матери, Лєніна та кілька портретів царя Миколи II. з образом коронації його та цариці, вкінці образ з відвідин французького президента Пуанкаре Росії в р. 1914 для утвердження французько - російського союза. На обгортці книжки портрет Трумана з дружиною в йовіяльним настрою та з написом: „Россія — Книга Золотая".

Читаєш цю книжку і маєш враження, що написала її божевільна людина, що дише глибокою ненавистю до провідників російської ліберальної протибольшевицької еміґрації давніше під проводом пок. Мілюкова, тепер жиючого ще Керенського. Ненавидить їх автор за це, що вони є прихильниками американської інтервенції та бажали б ввести в Росії демократичний лад, зовсім чужий російському народові. Він неспосібний зберегти Росію як світову імперію та сповнити „Тестамент Петра Великого". Іншими словами — російські еміґранти демократи чужі Росії, не розуміють її духа, неспосібні вслухатися в це, що тихо шепче російська душа.

Тихше! Говорить Москва...

Тихо, бо Москва говорить, оце провідна думка цілої тої справді дивної книжки. А вслухуємося в ці слова Москви, що виложені на сторінках книжки Бурова, то пізнаємо політичну програму російського патріота - імперіяліста, що оточує Москву якоюсь містичною святістю та переконаний про її призначення запанувати над світом. Панування Москви над світом домагається Буров невім'я марксизму, бо він — по його думці — вже й остогид самому Генералісмусові Сталінові, але в ім'я Тестаменту Петра Великого, який сповняли вірно царі Романови та який блискучо сповняє тепер Сталін. Сталін розуміє духа російської історії та його реалізує; він добре вслухався в голос Москви, тому дав Росії „бесмертний Сталінград". Не розуміли духа Москви чужі російській душі лібeрали покрою Мілюкова, Гучкова, Керенського та покрою теперішніх нюйорських лідерів російської демократії. Це вони спричинили революцію 1917 р., це вони були посередними виновниками звіринного замордування помазанника Божого царя та його родини. Вони далі бажали б нищити Росію заграничною інтервенцією при допомозі водневих бомб, тому автор кличе до Бога спасти Росію перед ними та помогти Сталінові сповняти далі Тестамент Петра Великого.

Чи автор стоїть прямо на услугах большевиків, себто чи книжка його появилася виразно на бажання Кремля, годі напевно сказати, хоч багато подробиць з тої книжки підтверджували б таке припущення. Та одно є зовсім певне, що автор гарячий російський монархіст та російський маняк - імперіяліст, тому міг би бути теж близьким до групи росіян еміґрантів Маклакова в Парижі, що погодилася зі совєтською владою в ім'я збереження цілости Росії та її росту аж до повного опанування світу.

Книжка Бурова багато перетицяна портретами американців а навіть відомою цитатою Бенжамена Франклина про ролю Америки заступати справу свободи цілого людства. Очевидно, що це є московське хитрунство, щоб закрити дійсну ціль книжки та робити ту саму роботу, яку виконує Кремль при допомозі своїх мирових конґресів без війни поставити цілий світ під диктатуру Москви. Москва, по думці Бурова, призначена на це:

„По тестаменту Великого Петра
Великою над миром стать должна".

Остаточно докінчити виконання тестаменту Петра Великого судила доля Сталінові та по його смерти, що по пророцтву автора станеться 1974 р., його синові Василієви припаде стати основоположником нової царської династії. Інтересне це місце книжки Бурова таке віщує:

„Мне же — говорит отец народов —
Всего годин лиш двадцятьпять
Остасться править, жить,
Но и я, Петру подобно,
Сину моему, Васылю, завещу
Азию, Индию, и Европу в одну семью,
Под скептром Владик Московских,
Огненним кольцом спаять,
А не клочком какой-то Западной Европи —
Пяті генералам управлять..."

Насувається питання як то може статися при цій потузі, яку нині посідає Америка? Цілком просто це повинно, по думці Бурова, статися без війни й без ужиття атомових чи водневих бомб. Америка повинна мирно скапітулювати. Труман повинен приїхати до Сталіна до Москви (а не навпаки) й там помиритися зі Сталіном:

„Под торжественний, колокольний звон,
И под всероссийский счастья стон
Сталин и Труман
На Красной Площади Москви
Обнимаются, улибаются."

Тоді доперва міг би прийти час, що генералісімус Сталін з мавзолею Ільїча Лєніна міг би дарувати народу „Полнейшую Всероссийскую Свободу". Але скорше це не може статися, бо добро Росії та природа російського народу не дають змоги ніякій владі Росії дати свободу росіянам. Чому так є, треба знати росіян.

Хто є російський нарід?

Російський нарід — по думці російського монархіста Бурова — призначений панувати над світом, дарма, що цей нарід має в собі два елементи, скрайно противні — він шукає Бога та рівночасно є розбійником. Автор згідно з Достоєвським характеризує росіян ось такими словами:

„Россія — Особенная Стать
Етім Расчудеснейшім Народом
Богоискателем і Разбойником
І Самі Ангели Не Сумеють
Управлять..."

Російський нарід свободи не потребує і за свободою не тужить. За свободою можуть побиватися російські еміґранти інтеліґенти в Ню Йорку, яким добре живеться, але вона непотрібна „давно небрітим, нечесаним, немитим" російським рабочим та мужикам. Російським народом не можна інакше правити як тільки терором. Так вчить російська історія від монгольських часів. Та й Іван Грізний „геніяльний цар", пише Буров, тільки тому Сибір великий для Росії придбав, що „Холопов темних, и вредітелей подпольних тоже немилосердно он казніл".

Та й Петро Великий тільки тому став великим і Росію зробив великою, що „Ведь на Площаді Красной і Петр секірою самолично голови у стрельцов снімал, і Петербург на спинах пролетаріата, на удівленіе Європи создавал". Саме тому став він великим. Росія, конклюдує автор, не стала б великою „без мудрих волевих царей".

Не інакше міг поступати теж з російським народом Сталін. Коли б він був дав народові свободу, то завтра злодії Росію розпродали б і ще більше мільйонів людей мусіли б погибнути. Так тихо говорить Москва: „Я же Москва, мою Россию лучше знаю — сказано — Россії особенная стать". А коли будучі царі від перших років не заведуть в Росії диктатури, не окружать себе твердим муром вірно відданих мущин, то скоро їм голови поспадають з їх плечей. Ше довгі роки мусять уплисти нім „рускій гражданін" буде любов'ю та пошаною окружати своїх королів як в Англії чи Голяндії.

На жаль, думає Буров, нюйорські провідники російської еміґрації забули сотки літ російської історії та своєю свободою та демократією вели б Росію прямо до загибелі та до розпаду.

Не видить автор нічого грізного ні в НКВД, ані в большевицьких концентраках на Колимі, бо „арестанти там, как і повсюду, работают, и тріжди в день похлебку рибную получают". Але що за це дістав російський народ? За Колиму дістав російський нарід величезну індустріялізацію, якої без Колими та без НКВД й за сто пятдесятя літ ніхто не зробив би. Дістав російський народ перше місце в світі та дістав „безсмертний Сталінград".

Автор переконаний, що й есери, колиб прийшли до влади, то так само завели б есерівську НКВД й так само свої концентраційні табори, коли б хотіли втриматися при владі. Тільки у них не було б стільки розуму, що у большевиків, і не було б таких великих успіхів.

Росія, Об'єднані Нації та Україна.

Об'єднані Нації нічого доброго для Росії принести не можуть, бо вони не розуміють історичного призначення Москви, тому Росію плямують назвою аґресорів, а Вишинський хоч і зі скіри вилазить, то його арґументи нікого не переконують. „Какому ж дьяволу єта башня Вавилона без неба синего, без воздуха нужна", докінчує автор. Такі закони, як в Об'єднаних Націях, вже давно писалися, папір терпеливий та користи з того ніякої, думає Буров.

Такий російський патріот, якого видеалізував собі автор книжки „Москва Далекая...", не повинен допустити й думки про якісь федерації чи про відокремлення України від Росії. Такі відносини, які були в феврали 1917 року — пише Буров — вже більше не повторяться, щоб „маняки українських портфелів" могли думати про розчленування Росії. Для російського імперіяліста-маняка ніякі народи, крім російського, не існують і панування батога слід застосувати до всіх мешканців російської тюрми народів без винятку.

Супроти нинішньої дійсности книжка Бурова це справді твір або маняка російського імперіяліста або інспірація Кремля. В обох одначе випадках у ній відзеркалюється правдива душа пересічного москвича, на яких сперта була давніше імперія Романових, а тепер червона московська імперія.

Можуть собі російські демократи говорити про демократію в Росії, можуть собі їх приятелі — американські русофіли фантазувати про „Вільну Росію", та факт остається фактом, що Росія неспосібна стати демократичною державою й тому в ім'я добра людства ця остання імперія на світі повинна зникнути з лиця землі.

Г. Сова

НА ДАЛЕКІЙ КОЛИМІ

2

Я бачив грузову автомашину з місцевим черговим числом — „15000". Це число теж свідчить про маштаби будівництва. Виробничі промислові одиниці видобутку золота ще в 1940 р. рахували сотнями. Деякі з тих одиниць мали до 20 тис. робітників-в'язнів. Я сам працював на приїску „Нечаянний", який мав 5 окремих виробничих дільниць і в кожній з них від 3 до 5 тисяч чоловік. З цього роблю висновок, що на Колимі в 1940 р. перебувало щонайменше 2 мільйони в'язнів. Сьогодні там ця кількість очевидно подвоїлась, бо всі „коляборанти" і ті, що працювали як остарбайтери на воєнний потенціял фашизму в Німеччині, безумовно, там „обмивають свою провину".

Щоб правдиво підійти до гаданої цифри — скільки в часи мого перебування (1940 рік) на Колимі було в'язнів, подаю наступний офіційний матеріял, який я одержав від НКВД „Дальстроя" при звільненні з-під варти і який є у мене на руках в оригіналі за двома печатками і моєю фотокарткою. Фактично я був звільнений з каторжної праці 8 січня 1940 р., але на руки одержав офіційну довідку лише 28 травня 1940 р., черга довідки — 14861.

Цей показник дає мені повне юридичне право твердити, що на протязі неповних п'яти місяців 1940 р. було звільнено з концтабору 14861 особа. За цілий рік ця цифра буде сягати більше 30 тисяч. Але довідка форми ч. 25 видавалась виключно політв'язням. Це означає, що цією чергою вівся облік політв'язнів.

На цій же довідці подані набагато поважніші цифри, де після означення дати видачі цього документу, внизу самого штампу, надрукована така цифра — 2-91552.

Безумовно, цифра 2 має в собі шифр і його необхідно розуміти так, що це є повних 200000 + 91552 і це дає мені підстави стверджувати, що я одержав довідку про загальне звільнення всіх категорій в'язнів за порядковою чергою 291552.

За цим методом обрахунку це означає, що на протязі 1940 р. було звільнено в концтаборах НКВД „Дальстрой" — 600-700 тис. осіб.

Пересічна доза кари в'язнів в концтаборах Колими становила приблизно 5-6 років. Звідси логічний висновок, що в 1940 р. в цих таборах особливого призначення було щонайменше 2 мільйони в'язнів.

Від Владивостоку до Москви 9680 кілометрів. Цей великий шлях потребує немалого як морського так і залізничного транспорту для доставки засобів виробництва та речей споживання. Навіґація розпочинається з березня місяця і продовжується до грудня, коли Охотське море зовсім замерзає. Перша весняна плавба з Владивостоку завжди ведеться при допомозі льодорізів „Красіна" та „Добриня Нікітіча". Ці льодорізи очищають шлях від льоду, а пароплави йдуть караваном за ними. А коли був збудований льодоріз „Красін", то я пригадую, як совєтська преса висвітлювала його призначення для допомоги транспорту „в наукових цілях" вивчення далекої півночі...

Якими ж то методами та засобами використовувались мільйони тих невільників-рабів НКВД. Тут „турбота за людей" провадилась із тим страшним цинізмом, що його породили на світ ті вищезгадані органи в XX віці. Вже самий факт суворости цього краю вимагав від кожного в'язня фізичного здоров'я та відповідних здібностей до важкої праці. Ця праця найкаторжніша, яку можна тільки уявити.

Самий ґрунт цілком кам'янистий і до того завжди мерзлий (літом на два місяці відмерза на 1-1½ метра), кайло (кирка) та лопата для в'язня головні засоби виробництва. Механізація процесів виробництва мало була пристосована та запроваджена. Наприклад, вивіз землі на ручній тачці на віддалі 200-300 метрів під кутом 10°-15° височини, це нормальне явище. Але ж цей важливий економічний фактор може бути відомий лише фахівцям гірничої справи та тим, хто працював у цих нелюдських умовах. Життя в'язнів на Колимі взагалі слід поділити на два протилежних окремих періоди: період від 1932 р. (з початку так зв. загальних праць) до 1937, і другий з 1937 р. і далі.

Справа в тому, що до 1937 р. директором „Дальстрою" був по прізвищу Берзін, який мав відповідні організаторські здібності і гуманне почуття до в'язнів. Він умів налагодити загальну справу так, що й люди не були голодні і золото добувалось. Виробничі норми для в'язнів в той період були можливі до виконання. Харчування велося так, що хто хоча за своєю фізичною змогою працював, то вже не був голодний.

Зимою при морозах понад 50 ступенів Цельзія, праця в забоях зовсім припинялася. З 15 грудня по 15 лютого (період великихморозів) праця провадилася по 7 годин на добу, а решта часу року — по 10 годин.

На початку 1937 р. цей Берзін був заарештований і зразу ж загальне становище політв'язнів надзвичайно погіршало. Москва дала наказ зменшити собівартість здобутого кілограма золота. В перекладі на економічну мову це означає: провести цілу реорганізацію виробничих норм в бік їхнього збільшення, заощадити раціон харчування, взуття, одягу, ущільнити робочий час і взагалі заощаджувати на всьому, де тільки є можливість. Ці „можливості" для людей, що поза законом, завжди знайдуться — органи НКВД не поскупились ні методами, ні заходами. Почалося з того, що норми виробництва для в'язнів були збільшені в декілька разів, так, що виконання їх для багатьох стало неможливим. Тривалість робочого дня була майже подвоєна: замість 7 годин праці на добу зимою, стали працювати 12—14 годин, навіть у такі дні, коли мороз сягав 67 ступнів Цельзія. День відпочинку був зовсім зліквідований. Я зовсім не можу передати жах тих страдників, які й сьогодні там добувають той „презренний метал" для тих, що хотять при його допомозі панувати над цілим світом.

Б. Подоляк

КРЕМЛІВСЬКА МАЛОРОСІЯДА — ТРАГЕДІЯ УКРАЇНСЬКИХ МИСТЦІВ

Читаючи „Правду"...

Перед нами московська „Правда" від 14 по 28 червня 1951 року з докладними звітами і статтями про декаду українського мистецтва в Москві.

Признаємося: з хвилюванням і внутрішньою надією довідатись про досягнення наших мистців на рідних землях приступали до читання цих докладних звітів. До того ж імена Ю. Яновського, П. Тичини, М. Бажана, М. Рильського, В. Сосюри, Ю. Смолича, П. Панча, Л. Первомайського і навіть мученого десять років у концтаборі О. Вишні та молодших — Н. Рибака, Л. Дмитерка, О. Гончара, А. Малишка, а з майстрів сцени А. Бучми, І. Паторжинського, М. Литвиненко-Вольгемут, З. Гайдай, М. Гришка, Н. Ужвій, яких ми шануємо й любимо як справжніх мистців, підсилювали нашу надію і нашу певність.

Московська декада і традиції українського ренесансу

Колись мистці українського культурного ренесансу 20-их років у проводі з М. Хвильовим, в перших шерегах яких тоді стояли і П. Тичина, і Ю. Яновський, і М. Бажан, і М. Рильський, і В. Сосюра, і Ю. Смолич, і А. Головко та інші, статували, що українське мистецтво нової переходової доби, прямуючи до вершин европейського мистецтва, творить цілком новий літературний стиль, де „глибина думки поєднана з витонченим словом, калямбур з оригінальністю, сльозина із теплою пародією на саму себе і велика та глибока радість із тією журбою, що так прикрашує чоло мислителя". Вони вірили в необмежені перспективи українського мистецтва, відкидали і заперечували ідейну порожнечу, примітивізм, провінційність, побутовщину і етнографізм. Вони намагалися одірвати наше мистецтво і наш культурний процес від психологічної і рабської залежности від Москви. „Від Котляревського, Гулака, Метлинського, через „братчиків" до нашого часу включно, — писав М. Хвильовий, — українська інтелігенція, за винятком кількох бунтарів, страждала і страждає на культурне назадництво. Без російського дириґента наш культурник не мислить себе. Він здібний тільки повторювати зади, мавпувати. Він ніяк не може втямити; що нація тільки тоді зможе культурно виявити себе, коли найде їй одній властивий шлях розвитку". Виходячи з тих засад, вони закликали українських мистців до джерел Стендаля, Бальзака, Ібсена, Гете, вони в практиці своїй вперше за всю нашу многострадальну історію почали переходити від поезії безпосереднього чуття до поезії „систем опрацьованих точністю теоретичної думки".

І тоді ми читали надзвичайні глибиною думки, внутрішнього чуття, барвистістю мови, гостротою сюжету й оригінальністю форми поезії П. Тичини, В. Сосюри, М. Бажана, М. Рильського, Є. Плужника, романи і повісті М. Хвильового, Ю. Яновського, Ю. Смолича, Гр. Епіка, О. Досвітнього, О. Слісаренка, Ів. Сенченка, Арк. Любченка та інших, відвідували незрівняний „Березіль", де „безумствувала" Н. Ужвій і чарував фарбами В. Меллер, дивились з хвилюванням, любов'ю чи відразою на п'єси М. Куліша, М. Ірчана, Ів. Микитенка, Юхвида, Л. Первомайського та багато інших, в кіно змагались і прокладали новий шлях О. Довженко і Ів. Кавалерідзе, а виставові залі столиці заповнювали незрівняні мистці українського кольориту, дивної гами і гри фарб та модерних европейських форм: А. Петрицький, Бурачек, В. Кричевський, Седляр, І. Падалка, Елева, Бойчук, Лепківський, Шехтман, Касіян та багато інших.

То була справжня велика весна українського мистецтва. Але несподівано настали смертоносні морози 30-их років. Героїчний вимарш українських мистців до високостей світового мистецтва був криваво розстріляний і винищений озброєними колонами аґентів НКВД. Рештки з цього героїчного вимаршу, не знищених, але морально стероризованих (П. Тичина, М. Рильський, М. Бажан, В. Сосюра, Ю. Яновський та інші), були поставлені на коліна. Не збираємося їх викреслювати з української літератури. Вже те, що вони створили в ту добу, дає їм право посісти почесне місце в ній.

Зліт чи занепад?

Але з того часу пройшло майже двадцять років. Що ж створили за цей час ці колишні горді романтики вітаїзму? Що зробили вони, щоб викорінити рабську психіку, почуття меншевартости в української, так довго гнобленої, людини, щоб наше мистецтво вивести на широкий европейський тракт та звільнити його від російського дириґента? Колись Лесь Курбас радив нашим мистцям, що їм „не треба купувати поблажливости русотяпського тупоголового міщанина до українського театру догоджуванням йому сінельніковським смаком (театральної міщанської халтури, що квітла до революції в київському театрі Сінельнікова — прим. Б. П.). Треба бить по голові фактами високої якости та оригінальности культурної творчости".

Може запам'ятали собі ще сучасні творці українського мистецтва і, приїхавши в Москву, вирішили вдарити „по голові фактами високої якости та оригінальности культурної творчости".

Із статті не абикого, а самого голови Спілки Письменників України, О. Корнійчука, ми довідуємося, що „приїхали кращі театральні колективи, письменники, співці України, щоб продемонструвати перед вибагливим глядачем і читачем своє мистецтво, свою майстерність". І далі: „Ніколи ще українська культура взагалі, мистецтво і література, зокрема, не були на такому злеті, як зараз".

Придивімось уважніше до цього рапорту українських мистців московському господареві та до їх справжнього творчого злету.

Мистці звітують

В Москву прибули: інкорпоре вся Спілка Письменників України на чолі з О. Корнійчуком. І то всі, від найстарших і відомих до молодих і початкуючих.

Театральне і співоче мистецтво демонструють: Київський державний театр опери та балету ім. Шевченка, Київський теар ім. Франка, Харківський теар ім. Шевченка,, Львівський теар ім. Заньковецької, Київський теар російської драми ім. Л. Українки, Державна капеля „Думка", Капеля бандуристів, Ансамбль танцю УССР, Український народний хор, Львівська хорова капеля „Трембіта", Закарпатський народний хор.

Двадцять три залі Третьяковської ґалерії наповнили українські образотворчі мистці і скульптори. Виставка відкривається кількома залями, де показані твори старих дореволюційних мистців. Це так би мовити українська образотворча клясика: Т. Шевченко, К. Костанді, М. Пимоненко, А. Мурашко, С. Васильківський, К. Трутовський, П. Левченко та інші.

Мистці Совєтської України представлені з усіх українських земель: Східніх, Західніх, і Закарпаття: Ю. Киянченко, Ю. Фридман, Н. Міщенко, П. Бабак, А. Шовкуменко, І. Іжакевич, В. Полтавець, Т. Яблонська, О. Кульчицька, І. Бокшай, А. Коцко, А. Ворецький, М. Дерегус, А. Довгаль та ін.

Окреме місце на декаді посідає дуже багата виставка в Центральному парку культури і відпочинку українського народного та прикладного мистецтва: вишивки, килимарство, різьба, кераміка, порцеляна і кришталь та різноманітні декоративні тканини. Виставлено коло трьох тисяч експонатів.

З цього видно, що справді мистецтво України представлене досить повно і всебічно.

Почнемо свій пеергляд з кінця.

Надзвичайно імпозантна своєю кількістю і тонкою мистецькою якістю та смаком виставка українського народного та прикладного мистецтва завоювала собі загальне признання і подив вибагливих і вимогливих господарів Москви. І це цілком зрозуміло. Це річ, яку ніде не дінеш, нічого з московського їй не протиставиш, а в сенсі господарському (для благоустрою сталінських вельмож) вона корисна, політично не шкідлива і не чинна (бо це ж кільки реґіональна етнографічна особливість!), а крім того, у загальній політичній настанові господарів декади це особливе і безастережне визнання українського народного мистецтва має свій захований сенс, про який скажемо пізніше.

Зате українські образотворчі мистці, не дивлячись на свої двадцять три залі і Третьяковську ґалерію, дістали зневажливу і неґативну оцінку. Звичайно, ані А. Петрицького, ані В. Меллера, ані Седляра, ані Падалки, ані жодного духу бойчукістів тут і близько не було. Без них легше для „вибагливих" московських суддів оцінювати вартість українських мистців.

Ви думаєте, що „вибагливі", вибачте на слові, московські судді і критики в оцінці картин українських мистців підходили з позицій глибокої фахової аналізи малярської техніки, композиції, досконалого відчуття фарб, проблем світла простору, впливів мистецьких шкіл та інших важливих моментів у малярстві? Боже борони! Злободенна тематика — ось що означає мистецькість чи немистецькість творів.

Українські мистці зовсім не відтворили „індустріяльної праці в Донбасі, на заводах і фабриках"... „Майже нема картин, які присвячено темі великої дружби совєтських народів". На колгоспні теми твори абсолютно незадовільні і кількісно і якісно. „Українське портретне малярство все ще дуже відстала ділянка малярського мистецтва". В цілому малярські твори українських мистців „не захоплюють і не хвилюють глядача, бідні на фарби ,слабі рисунком, не виразні в композиції. Уних недостатньо відчувається сьогоднішня совєтська соціялістична Україна".

„У багатьох картинах виявлена обмеженість мистців при розв'язанні ідейного задуму своїх творів" („Правда", 15 і 28 червня 1951 р.).

Тільки двома картинами задоволена „Правда": „За великий русский народ" М. Хмелька і „Переяславська рада" М. Дереґуса, С. Репіна і В. Савенкова. Чи не промовисто це? Ми думаємо — цілком.

(Закінчення буде)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МИЛИЙ ГІСТЬ З ЕВРОПИ

З Европи, а саме з Німеччини прибула недавно Мисс Валерія В. Паллінґ в характері представниці Головної Кватири ІРО в цілі відвидин осередків скупчення бувших „ДіПі" та зазнайомлення з їхнім побутом в прибраній свобідній батьківщині. Вона відома на терені Німеччини як щира приятелька українців, яка всіма силами боронила не лише особистих, але також національних інтересів українських емігрантів. А що мала незаперечний авторитет, міродайні чинники ІРО й адміністраційні органи завжди ставились з увагою до її інтервенцій. Дня 3 липня мисс Паллінґ відвідала Пітсбурґ, де запізналася з життям кількох українських емігрантських родин та своєю чарівною сердечністю та мудрими радами принесла їм багато сонця, тепла й надій на краще майбутнє.

Мисс Паллінґ відвідає ще інші місцевости — від Бостону і Ню Иорку через Дітройт, ШікаҐо аж до Сан Франсиско та Торонто в Канаді, де тільки є більші осередки еміґрації, яка за помічччю ІРО прибула до ЗДА. В середині серпня вертає до Европи.

Б. Б., Пітсбурґ, Па,

ТРУМАН ТАВРУЄ УГОРСЬКИЙ УРЯД ЗА ДЕПОРТАЦІЮ СВОЇХ ГРОМАДЯН ЗА КОРДОН

Вашинґтон. — Президент Труман затаврував комуністичний уряд Угорщини за те, що він депортує своїх власних громадян. За це той уряд колись мусить відповісти перед світом. Таке попередження на адресу Угорщини зробив президент за спонукою американських робітничих організацій. Угорщина стоїть під наказами Совєтів і висилає своїх громадян до Підкарпатської України, а далі вже ними опікується хто інший. Президент заявив, що факти про такі насилля він передасть до відома генеральному секретареві Об'єднаних Націй.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

„З перших днів жнив розгортати і форсувати хлібозаготівлі" — під таким заголовком передова стаття „Радянської України" з 29. червня ц. р. пише: „Настав найвідповідальніший й найскладніший період боротьби за врожай, за виконання соціялістичних зобов'язань, що їх взяли хлібороби (вже не колгоспники? — ред.) Радянської України в листі до великого вождя й учителя радянського народу Иосифа Сталіна... Пленум центрального комітету КП(б)У постановив „організувати з першого дня збирання і молотьби щоденне вивезення хліба з токів колгоспів і радгоспів такими темпами, щоб протягом липня кожний колгосп і радгосп здав основну кількість належного державі хліба, а виконання всього пляну хлібозаготівлі зернових культур (без кукурудзи) завершити в першій половині серпня; виконання пляну здачі кукурудзи закінчити в жовтні 1951 року".

„Виконання першої заповіді — пляну хлібозаготівель — священний обов'язок кожного колгоспу і радгоспу", пише ґазета, вказуючи на одну „з найбільше серйозних хиб минулого року було те, що при виконанні пляну хлібозаготівель в цілому по області не виконало встановленого пляну хлібоздачі у Волинській області 11 районів, у Ворошиловградській 13, у Дніпропетровській 7, у Львівській 9 районів"... Відомо, що це значить, коли район не виконав пляну хлібоздачі. Можна собі уявити, в якому стані перебувають колгоспники з хлібом, коли його не вистачило на виконання хлібозаготівель?..

„Наша Батьківщина". — Під таким заголовком вміщено в цій же газеті низку кореспонденцій. — На „Сесії Ради по координації наукової діяльности Академії Наук союзних республік" повідомляється, як ця діяльність координується в напрямку вишукування і вичерпування природніх ресурсів „союзних республік", як от прикладом академік секретар академії наук Естонської ССР Н. С. Вузулуков, доповів про нові способи спалювання сланцю, — методи виготовлення міцного дахового толю, вогнетривкої цегли і ряду інших будівельних матеріялів.

На координаційних сесіях „академій союзних республік" наукових проблем і тем своїх націй — історії, літератури, мови, економіки, культури немає. Це все дає „всесоюзна" академія — мову, історію, філософію — Сталін, Тарле, Ключевський, Іловайський, а „республіканські" академії розробляють методи, як із своїх народів „заготовляти хліб", цегл[illegible], вугілля і т. п.

„Театр ім. московського совєта" виїхав до Львова. Цей театр у Львові покаже „13 постановок свого основного репертуару. Гастролі у Львові триватимуть до 6. серпня, а потім театр виїде в Ригу."

Так відбувається „братній" „товарообмін" в Москву український хліб, в Україну — московський театр з своїм „основним репертуаром".

Відповідь редакції „Правди" п. Морісону. — На репліку міністра закордонних справ В. Британії Морісона про те, що совєтська преса, і передусім „Правда", не подає своїм читачам правдивих відомостей з політики західніх держав, відповіла статтею під повищим заголовком з пласкими витівками в роді тієї: „А досвід радянської преси показує, — що публікація в радянських газетах заяв, подібних до промови п. Морісона, незмінно веде до зниження тиражу і зменшення доходів. І це зрозуміло: радянський читач неґативно ставиться до матеріялів, які містять несправедливі випади замість правдивого і серйозного аналізу міжнародньої обстановки"...

„Що ж, „Правда" готова надати місце для виступу п. Морісона, який безперечно буде відтворений точно і повністю, але само собою розуміється на основі взаємности. Звичайно, тираж „Правди" потерпить від цього, але „Правда" готова піти на цю уступку.

„Редакція „Правди" хоче бути певною в тому, що її відповідь на виступ п. Морісона буде відтворена так само точно і на такому ж видному місці в англійській пресі."

Колишні мешканці СССР і читачі „Правди" добре знають справжню правду заяви московської — „Правди" про те, що її тираж впаде, коли помістить заяву Морісона, а ці викрутаси „з взаємністю" і інші напевно прирікають те, що „Правда" таки не видрукує ні заяви п. Морісона(ні інших матеріялів, а якби таке й трапилося, то напевне до своїх читачів цей нумер „Правди" не дійде. Хіба тільки його продаватимуть в кіоску перед вікнами британської амбасади та надішлють її пресовому атташе.

„Українська преса" в Україні серед інших газет має й таку: „Чорноморський гудок" (московською мовою) і редаґує її „українець" М. Балдирьов. (Одеса).

„Спасибі Тобі, рідна Москва!" Під таким заголовком підписали М. Бажан, В. Василевська, П. Воронько, Остап Вишня, О. Гончар, Л. Дмитерко, Ю. Збанацький, О. Корнійчук, І. Кочерга, П. Козланюк, А. Малишко, П. Рибак, М. Рильський, Ю. Смолич, В. Собко, В. Сосюра, П. Тичина, Ю. Яновський свій поклін Москві з нагоди закінчення декади „української літератури і мистецтва". Звернення закінчується таким уступом:

„Наші думки і почуття висловив Павло Тичина в новому вірші, присвяченому Москві. — В світле мийдемо Майбутнє. В нас теперішнє могутнє! Сила нас веде велична — партія комуністична... До скорого побачення, наші дорогі, рідні москвичі! Спасибі тобі, рідна Москва!"

„Цвіт" української літератури навіть окличного відмінку „Москво"! по-українському написати не сміє, а „сонячно-клярнетний" вірш П. Тичини викликає якесь гнітуче враження.

На заключному літературному вечорі О. Корнійчук, так б'є поклони: „Прийміть, дорогі москвичі, гарячий привіт і братній поклін від учасників декади української літератури і мистецтва".

Поклонів до цього часу ще не було — був „менший брат, привіт, вірність, відданість, навік нерозлучність, любов і т. п." „поетична" фразеологія, але „братній поклон" це, здається, новітнє „удосконалення" в виявленню вірности Москві, а поклонятись треба, бо „Правда" в статті „народнього художника СССР" О. Герасимова (який, здається, єдиний має привілей малювати „ідентичні" портрети Сталіна) про декаду пише:

„За винятком такого значного твору, що став відомим у народі, як живописне полотно М. Хмелька „За великий російський народ", на виставці майже немає картин, присвячених темі великої співдружности радянських народів."

Не вдалась виставка, не вдалась декада, Москва невдоволена — „мало співдружности", а тому єдина рада для рятунку — „поклони", — товчи лобом об підлогу, лижи копита кацапові.

„Національна по формі..." — Подаємо „українські прізвища керівників життя на сучасній Україні, — взяті лише з одного числа „Радянської України" (ч. з 29. червня): —

Директор Подільського райхарчоторгу у м. Києві, Лєбедєв, директор Кагановичівського райхарчоторгу у м. Києві, Соловйов, редактор районної газети „Червоний Скалат" М. Максімов (Станиславська область), завідувач районового лекторія в Вашковецькому районі Чернівецької области М. Панфілов, шофер Могилів-Подільського району Лазарєв, вагонний майстер вагонного резерву станції Знам'янка Андреєв, — редактор газети „Чорноморскій гудок" Болдирєв, начальник будівництва каналів на півдні України — Андріянов, секретар партійного комітета Цуріков, начальник житлового будівництва Богданов, колишній начальник Дніпробуду Логінов, Рязанов, Голосов, Наумов, Медведєв, Волков і т. п.

Вся Україна нині насичена отаким фактичним змістом — на всіх командних становищах, в усіх областях, районах і селах. Вже в Україні для Мазепиних, Твердохлєбових, Мірошниченкових місця не залишилося, бо й вони віри не мають. Залишають лише самих справжніх рязанових і волкових.

(„Українська Думка")

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

)(25-тиріччя смерти Симона Петлюри в Австралії в Кенбері відзначили українці, зібравшись в залі радіостудії 2СА. З промовами й доповідями виступали інж. Віталій Турчик та Григорій Гірняк, а крім того д-р І. Атаманюк. Виступав місцевий чоловічий хор під кер. В. Пальчевського, були заслухані спогади про Петлюру. Подібна академія відбулась і в Аделаїді з доповідями полк. Закревського та інж. Карташевського.

)(Будують український дім і церкву при ньому для обох наших віровизнань в Перті — Західна Австралія. На чолі обраного на ширших зборах будівельного Комітету стоїть о. Фомічевський.

)(Першість у шаховому турнірі Української Громади в Квінсленді здобув п. Єремісико. П. Степан Попель, відомий наш шахист, здобув перше місце в шаховому турнірі в Лондоні, що його влаштував Клюб Гастінґс.

)(Виховання Київської консерваторії Тамара Лихолай виступала в музичній комедії Сосани в театрі Арісль в Арґентіні. В місцевій українській колонії молода співачка здобула собі любов своїми виступами в українськи хконцертах і виставах.

)(Кілька сот гектарів доброї урожайної землі посідає інж. В. Королевич над рікою Апурімак — одним із кращих доплинів Амазонки на перуанських високорівнях. В Перу нема українського громадського життя, бо єдина масова група українських поселенців — козаків, що прибули там 1929 року на перуанську високорівню ,скоро розбрелась із цієї незаселеної білими місцевості по всій Америці.

)(Апеляцію у справі масового відставлення від еміґрації до ЗДА неактивних туберкульозних хворих — подає до відповідних установ ЦПУН (Німеччина).

)(„Дім скитальців" у Лондоні врочисто відкрила Британська Рада Допомоги Скитальцям. Від українців на відкритті представником був др. Я. Фундак.

)(330 льот землі закупили українці нашої колонії в Гудсоні (Арґентина). Громада, що тепер складається з 40 осіб, незабаром поповниться новими українськими поселенцями.

)(В Бельґії з великим успіхом виступає хор „Бандура" під керівництвом п. Савини, якого бельгійська преса назвала була „малим Моцартом". Цей хор систематично виступає на многолюдних площах і в клюбах.

НОВЕ МІСТО ПОСТАЄ У САСКАЧЕВАНІ

Безупинні розшуки за ураном, головним природнім джерелом атомової енергії, спричинили постання нового покищо малого, міста в рідко заселеному північному Саскачевані.

Це нове місто, відоме як Юрейнієн Сити, постає поблизу озера Мартін в центрі північно-саскачеванського багатого уранового поля Біверльодж, що його недавно відкрито завдяки інтенсивним дослідам. Сподіваються, що на протязі п'яти років нове місто матиме 5,000 мешканців.

Звідомлення з того уранового терену, який як і інші радіоактивні мінерали в Канаді, є під контролею федерального уряду, виказують, що видобуток урану буде значно більший від кількости, що її видобувається в Порт Рейдіюм над озером Ґрейт Бер (на північ від Альберти). Нова фабрика, що має бути збудована в Юрейнієн Сиrі, буде продукувати принаймні 500 тон руди денно.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ

ПОВІДОМЛЕННЯ

УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ

Подаємо до відома всіх українських громадян в Америці, що почалася розсилка Закликів Українського Народного Фонду в справі складання Національного Датку на 1951 рік.

До заклику приложено по дві конверти. Одна з них призначена до висилки датку від себе, а друга — для передачі знайомим, сусідам, своїм власним дітям та взагалі рідні, до яких ці заклики з ковертами не могли бути вислані тому, що УКК не мав їхньої адреси.

Такі заклики були вислані також усім Українським Американським Ветеранам та членам Ліґи Української Молоді Північної Америки, себто вже тут родженим американцям українського походження. До цих закликів були залучені лист касієра УККА та брошура в англійській мові „Історія УККА".

Недавно були розіслані Звідомлення У.Н.Фонду за рік 1950, як додатки до українських часописів „Свобода", „Америка" та „Народне Слово". Переглянувши „Звідомлення", кожний може переконатися про те, хто і як виконав свій національний обов'язок у 1950 році. (Хто з платників цього Звідомлення не отримав, нехай напише до УККА або зголоситься за ним до Відділу УККА).

Знаємо, що кожний обтяжений працею й домашніми клопотами, але мусимо уділити цій справі хвилину уваги у вільний від роботи час, чи у свято та полагодити вплату свого Національного Датку.

Пам'ятаймо, про мільйони братів, що ртсаждають і гинуть у неволі, але не перестають вести боротьбу за визволення. Мусимо простягнути їм помічну руку та всіма силами допомагати у їх визволенню.

Нехай серед праці, серед догідного життя у цій вільній країні, не затирається образ тих, що про них так глибоко говорить наш передчасно згаслий поет:

Помолимось за тих, що у розпуці
Помруть, відірвані від рідних хат;
Помолимось за тих, що у розпуці
Вночі гризуть залізні штаби ґрат,
Що душать жаль у невимовній муці,
За тих, кого веде на страту кат.
Над ними, Господи, в небесній тверді
Простри свої долоні милосерді!"

(З поеми Юрія Клена: ,Проклаті роки".)

„Не хлібом єдиним живе людина!"

Ми не є „нещасні" скитальці, чи давні іміґранти, чи тут роджені, що дрожать над центом. Ми живемо в краю, що біліони жертвує на визволення інших народів, що його сини на чужих землях кров проливають за ідею Волі! Ми повинні з того вчитися та не забувати: — Якщо хочемо, щоб нас шанували чужі, мусимо самі себе шанувати! Тому не сміємо байдуже приглядатись до того, що твориться на українських землях, на нашій Батьківщині, в Старому Краю! — Інакше в очах чужих не будемо гідні пошани, недармо ми є дітьми великого Українського Народу.

Тому Український Конґресовий Комітет звертається з проханням до всіх платників Національного Датку, що його зложили за 1950, чи за 1951 рік, щоби використовували кожну нагоду й питали своїх близьких та знайомих, чи вплатили вже свій Національний Даток на рік 1951.

ТОМУ УКРАЇНСЬКИЙ КОНҐРЕСОВИЙ КОМІТЕТ ЗНОВУ ЗАКЛИКАЄ ВСІХ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ ДО СПОВНЕННЯ СВОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБОВ'ЯЗКУ ТА ВПЛАТИ НАЦІОНАЛЬНОГО ДАТКУ НА 1951 РІК.

Національний Даток посилайте на адресу:

Ukrainian Congress Committee of America,
P. O. Box 721, Church St. Annex
New York 8, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ КОНҐРЕСОВИЙ КОМІТЕТ АМЕРИКИ

АЛІЯНТИ ПЛЯНУЮТЬ НОВИЙ „ЛІФТ" З БЕРЛІНА

Бонн, Німеччина. — З поінформованих джерел тут заявляють, що три західні аліянти плянують новий повітряний „ліфт" з Берліна, якщо Совєти робитимуть дальші труднощі для берлінського експорту на захід. В останньому Совєти домагаються „посвідки походження" для всіх товарів, які транспортуються через совєтську зону з Берліна на захід. — Аліянти рішучо відмовилися від задоволення цеї нової совєтської химери і з поінформованих джерел заявляють, що західні окупаційні власті одержали інструкції не підкоритись цим домаганням, натомість приготовитися до евентуального повітряного транспорту квестіонованих совєтами товарів.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ. БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА.

На Народний Фонд на 1951 Рік Зложили:

Ліста Ч. 4. (до 17. липня вкл.)

ОГАЙО

Кантон: Мих Влагута $10.

Сінсінеті: Лев Фортзінський $10.

Клівленд: Об'єднані Українські Організації $500. Українська Щаднича Спілка $100. Прибуток з віча $74.60. По $50: Братство св. Петра й Павла (102 від. УНС), Обори Вейкінґ Ко, Андрій Барбер, Михайло Колодій, Іван Тарнавський, Василь Волянський. По $25: Дмитро Гавриляк, Іван Кухта, Іван Мацуляк, С. Морозович, Теодор Папа, Всаиль Репужинський, Сокіл (336 відділ УНС), Микола Задорецький, Т-во Запорізька Січ. Юрко Шоробура $20. Марія Кукіз $15. По $10: А. Аксенів, Константин Вачинський, Микола Бак, Петро Бардецький, Микола Боречко, Йосиф Цьобан, Григ. Демкович, Петро Джек, Ярослав Дзадига, Григ. Галан, Іванна Голод, Іван Городиський, Іван Ільчишин, Василь Ільчишин, Ілько Іскра, Тома Кальмук, Григ. Кісіль, Іван Краснянський, Семен Крісла-тий, Василь Кухта, Йосиф Кулас, Зеновій Квіт, Олександер Ґереґа, Дмитро Мачальба, Олександра Мачальба, Василь Майдан, Іван Марич, М. Молеський, Микола Панченко, Степан Педех, Микола Петрівський, Іван Полянський, Семен Постолюк, Іван Росул, Атанас Садовський, Григ. Степаник, Мих. Сушко, Дмитро Шмаґала (а за 1950 рік зложив в свому часі $35), Степан Шмаґала, Мирон Шаян, Михайло Світилко, Микола Тарасюк, Омелян і Юлія Урбанські, Григ. Волянський, Зеновія Ярош, Ждан Михайло. По $5: Омелян Чубатий, Степан Шутяк.

Коломбос: Василь Яніцький $10.

Лейквуд: Петро Бойко $10.

Парма: Союз Українок (30 від.) $25.

Толідо: Д-р Борис Филипчак $50.

Янґставн: Об'єднані Українські Організації $90.48. Іван Панько $25. По $10: Конст. Гробачевський, Сестрицтво Прсв. Діви Марії при Укр. Греко-Катол. Церкві, Степан Тарнавський, Евген Волошин.

ПЕНСИЛВЕНІЯ

Еликвипа: Братство св. Миколая (від. 120 УНС) $200. Інж. Ю. Монастирський $25.

Аллентавн: Укр. Правосл. Церква св. Марії (з Шевч. свята) $35. Микола Кінь $10.

Ембридж: 161 Від. УНС-у $25. Михайло Грицик $10.

Бетлегем: 228 Від. УНС-у $15. По $10: о. Е. Цегельський, Роман Гарас, А. Маруненко, І. Васильців, А. Вовк, Марія Заблоцька. Олекса Запарожний $5.

Босвіл: Василь Марців $15.

Брістоль: Ярослав Татомир $20.

Батлер: Д-р Мих. Кулик $10.

Честер Спрінґс: Г. Анціборенко $10.

Честер: Об'єднані Організації (з концерту) $94. Укр. Правосл. Церква (збірка) $13. По $10: І. Цюк, о. М. Федорович, Василь Пастушок, о. М. Кашуба.

Клаймер: Дм. Качур $10.

Істон: Евген Брилинський $10.

Гаверфорд: Тома Гаврилів $10.

Гуцдейл: Ксеня Перок $10.

Дженет: Мих. Степаник $10.

Джонставн: Петро Рудяк $10. — Франк Ковчак $7.

Моррисвил: Іван Ігнатко $10.

Мекаду: Відділ Провидіння $20. Братство Покрови $20. Відділ УНС $20. Дмитро Курпіта $10.

Нортгемтон: Василь Андрус $10.

Ортенна: Аполлон Трембов $10.

Паолі: Антін Федорович $10.

Піквилл: Г. Сайкевич $5.

Филаделфія: Укр. Ам. Горож. Товариство $110. Об'єдн. Організації (з Шевч. свята) $68.25. СУМА (з свята Крут) $36.25. По $25: Союз Українок (42. Від.), Теофіль Пашковський. Вавиль Лесів $15. Симон Майхрович $12. Михайло Волошанський $15. П. Шандрук $ 11. По $10: Т. Вак-Бойчук, Д-р В. Безушко, Г. Г. Біленький, П. Білянський, Анна Бородієвич, Роман Бородієвич, Іван Бумбар, Олександер Демчишин, Мих. Диміцький, Д-р П. Дубас, Мілена Ґрінвальдт, Богдан Гарасилович, Макс Гармаш, Іван Гасюк, Марія Головата, о. М. Головінський, Волод. Граб, Іван Ігнатюк, Марія Іщук, В. В. Ярош, Іван Калітан, Богдан Катамай, Богдан Кондра, о. В. Коваленко, Омелян Кульчицький, Теодор Курилець, Катерина Кушлак, Марія Кушлак, Іван Квик, Ольга Лашкевич, М. Ласота, Волод. Лотоцький, Ф. Лукіянович, Ю. Мачук, Дмитро Матковський, — Анна Масюк, Волод. Мелько, Петро Мотрук, Степан Микитка, Ізидор Нагаєвський, Омелян Ортинський, Волод. Ортинський, Андрій Озарків, Мих. Палко, Олександра Палко, Семен Петик, Филимон Пінязь, Зиновій Репіховський, Зенон Рудник, — Мих. Сампара, Лука Семчук, Микола Г. Сенек, С. Сеньків, Маріян Шаран, Волод. Стефанишин, Анна Стрийковська, Іван Струк, Ольга Струк, Г. Штогрин, Тихон Тещук, Остап Ватаманюк, В. Титанич, Українська Громада (Бровн сстр.), Семен Верхнянський, Віталій Волков, Ева Вовчак, В. Вовнянка, Петро Вигінний, Галина Вигінна, Мирон Утриско, Василь Чередарчук, Теодор Чорнобіль. По $5: Іван Бурий, Осипа Демчишин, А. Котляр, Василь Волиняк. Іван Кушнір $4. По $2: Роман Флюнт, Катря Ярош, Лев Тур. По $1: Катерина Бушко, Кузьма Дерев'янко, Микола й Анна Левицькі.

Піттсбурґ: Укр. Автok. Церква св. Володимира $25. Микола Фір $25. По $10: Митрофан Рорисенко, Мих. Федора, Омелян і Марія Лесюк, Степан Левіцький, Осип Мандзенко, Василь Пазуханич, Микола Правик, Петро Тимчук, Укр. Катол. Лицарі св. Юрія (45 Від.), Степан Вачек. Йосип Кирей $5.

Шамокин: По $10: Іван Чечілла, Іван Хомин, Стефанія Хомин, о. Роман Шараневич.

Шерон Гилл: Іван Запряла $10.

Вилкс Берi: Мері Славич $10.

РОВД АЙЛЕНД

Сентрел Фоллс: Іван Повх $10.

Нюпорт: Юлія Кароль $10.

Провіденс: Відділ УКК $10. о. Йосиф Железівський $10.

Вест Ворвик: По $10: Волод. Костів, Лука Москалик. По $2: Іван Кравчук, В. Федорович.

Вунксет: Об'єднаний Комітет Українських Організацій $125. По $10: Теодор Кльован, І. Марцінюк.

ТЕКСАС

Бомонт: Інж. Мих. Тишовницький $25.

Барлісон: Іван Ґерич $10.

ВЕРМОНТ

Бретліборо: По $10: Іван Кукіль, Мих. Кузьма, Орест Кузьма. Теодор Кукіль $8.

ВІРДЖІНІЯ

Арлинґтон: Марвін Ґречин $20.

Рейфин: Василь Даниляк $10.

Річмонд: Микола Галько $10.

Вісина: М. Ляховський $10.

Варрентави: Леонід Бачинський $10.

ВАШИНҐТОН

Кетл Фолс: Данило Мацик $5.

Текома: Петро Кащенко $10.

ВЕСТ ВІРДЖІНІЯ

Темс: Микола Маґун $10.

ВИСКАНЗИН

Гадзон: Макар Каплистий $10.

Кеноша: Андрій Дзидзан $5.

Милвок: проф. Р. Смаль-Стоцький $25. По $10: Микола Ясінський, Іван Костюк, Іван Оліяр.

ЛУІЗІЯНА

Мендевилл: Степан Кило $12.

ВАШИНҐТОН

Д. Кол.: По $10: Волод. Пилипець Мирон Пилипець.

Нові Книжки

І. Мазепа: „УКРАЇНА В ОГНІ Й БУРІ РЕВОЛЮЦІЇ" — історія визвольних змагань 1917-1921 рр., в трьох томах. Видавництво „Прометей", 1951 р.

Зміст: І. Том: 1. Українська революція 1917 і Росія. 2. Доба Центральної Ради. 3. Доба Гетьманщини. 4. Після протигетьманського повстання. 5. Орієнтація на Антанту. 6. Українська Народна Республіка на роздоріжжі. 7. Утворення нового уряду. 8. Орієнтація на власні сили. 9. Перед новим етапом боротьби. Книга має 214 стор.

Том другий. 1. Як почалася боротьба соборним фронтом. 2. Дуалізм влади й шукання порозуміння. 3. Зустріч з армією Денікіна й руїна українського фронту. 4. Війна з Денікіном й українська дипломатія. 5. Катастрофа українського фронту. 6. Ліквідація регулярного фронту й похід армії у вороже запілля. 7. Зимовий похід. 8. Галицька армія на роздоріжжі. 9. Нарада членів уряду в Кам'янці. 10. Кінець зимового походу й його значення. Книга має 232 стор.

Том третій: 1. Польсько-український союз. 2. Варшавський договір. 3. Зміна уряду у Вінниці. 4. Кінець польсько-большевицької війни й перемир'я в Ризі. 5. Останній відступ. 6. Спроба реорганізувати провід УНР. 7. Кінець збройних змагань У. Н. Республіки. 8. Підсумки й висновки. 9. Документи (20 найважніших документів з часів революції на Україні: Універсали Центральної Ради, Декларація Директорії, Універсали Трудового Конґресу, і т. п.) Книга має 224 стор.

Ціна всіх трьох томів $4.50. Адреса видавця:

Roman Paladichuk, 558 Bathurst St., TORONTO, Ont. Canada.

В ЗДА книги можна набувати:

Vsevolod Holubnychyy, 511 E. 73-rd St. New York 21, N. Y.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ГВІЛЛІНҐ, В. ВА

40-річний Ювілей 56 Від. УНСоюзу

Дня 27. травня ц. р. наш Відділ УНСоюзу відсвяткував 40-ліття свого існування панахидою в церкві за померлих членів, яку відправив о. Терещук. Ювілейне свято, яке відбулося пополудні, отворив молитвою предсідник п. Ковальчик, вітаючи присутніх членів та гостей. Підписаний, як секретар Відділу, здав короткий звіт з діяльности, згадав добрим словом померлих діячів та членів і взивав стояти вірно при прапорі УНСоюзу, бо нині хіба вже не треба нікому доказувати, хто тут боронив наш нарід і нашу справу. Головну промову про минуле й сучасне УНСоюзу виголосив головний секретар УНСоюзу, Григорій Герман, зупинившись довше на конечній потребі збільшування УНСоюзу новими членами з молоді. Промовляючи також члени-основники, як В. Когут, С. Грушкевич, І. Рафа, Ю. Севний.

Як пристало на того роду Союзове свято, переведено ще збірку на політичну працю Українського Конґресового Комітету. Зібрано 146 долярів. Ювілейне свято закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна".

М. Медвідь.

НЮАРК, Н. Дж.

Академія у 25-ту річницю смерти Гол. Отамана Симона Петлюри

За ініціятивою місцевого відділу ОбВУА вибраний на сходинах представників українських організацій в Нюарку окремий Громадський Комітет улаштував в дні 27. травня у виповненій вщерть залі Української Централі в Нюарку виключно місцевими мистецькими силами святочну академію для вшанування 25-ої річниці смерти Голови Української Соборної Держави і Гол. Отамана військ УНР Симона Петлюри.

Того ж дня перед полуднем відправлено в УАПЦеркві при 19 стр. в Нюарку панахиду за душу сл. п. С. Петлюри, на якій крім численного громадянства були м. і. ген. В. Сікевич та члени місц. відділу ОбВУА. По гарній та змістовній проповіді о. Д. Лещишина і відспіванні міш. хором: „Вічная Пам'ять" усі зібрались у церковній залі, де ген. В. Сікевич поділивсь з приявними споминами зі своїх стріч з Гол. Отаманом С. Петлюрою а доповнив його спомини о. парох Д. Лещишин. Слова обох промовців лишили незатерте враження у численно приявних українських давних і нових скитальців. Понадто переведеною була в Церкві збірка на постійний фонд ім. С. Петлюри.

Вечером на залі Української Централі привітав полк. Нагнибіда іменем місц. відділу ОбВУА п. ген. В. Сікевича передаючи військовий рапорт.

Опісля почалась Святочна Академія відспіванням американського гимну та піснями: „Живи Україно" і „Засяло сонце", які виконав міш. хор „Боян" під дириґентурою п. проф. Т. Ґаськова. Змістовні промови, в українській мові ппол. С. Глушка і в англійській мові адв. І. Романишина, вичерпуючо вияснили приявним на святі ціль і значіння цеї святочної маніфестаційної академії. По промовах виступив на естраді вправді скромний міш. хор УАПЦеркви під управою п. Куриленка, який однак гарним виконанням пісень: „Чуєш брате мій" і „Їхав стрілець на війноньку" зробив приявним учасникам свята милу несподіванку. Сольоспіви відомих на терені Нюарку опер. артистів пп. Ю. Ковінька, М. Чалого і пані Г. Зятик голосово і дикцією в повні вдоволили приявних на залі слухачів. Перший з них п. Ю. Ковінько відспівав „Думку" — Степового, „Ой вербо, вербо" — С. Людкевича і „Україно, в неволі, в полоні була ти", які однак не зовсім підходили до цего свята. П. Чалий відспівав арію Остапа з опери Тарас Бульба і пісню отамана І. Сірка з п'єси „Про що тирса шелестіла". П. Г. Зятик відспівала „Пісню" і „На чужині" — муз. Гнатишина. Відома на терені Нюарку артистка драм п. І. Кононева з чуттям деклямувала „Терцини", часть VI.

Вокальну частину свят. Академії завершив відомий зі своїх частих і вдалих виступів на терені Нюарку і околиці чол. хор „Трембіта" з новим диріґентом проф. Р. Левицьким з бравурою відспіваними „Ой, Морозе" і повстанська пісня „Досить вже мук".

Фортепіяновий супровід і цим разом спочивав у певних руках пані Шумейко.

Гураґан оплесків на залі був виявом признання поодиноким виконавцям за гарне виконання точок програми Академії.

По вокальній частині Академії була відограна сценка з життя УПА „В Карпатських Лісах" на тлі визв. змагань з рр. 1917-1920 в постановці артиста драм п. Ю. Кононіва.

Академію закінчено відспіванням українського національного гомну. На святі вражала дещо відсутність давної еміґрації.

Учасник.

ПАСЕЙК, Н. Дж.

Академія в честь героїв

Заходом відділу Конґресового Комітету в Пасейку, відбулась дня 3-го червня академія присвячена світлій пам'яті Героїв. Академію відкрила відспіванням американського гимну п. Е. Ковальова, якій акомпаніювала п. Ціпко II.

Хор „Трембіта під кер. проф. Левицького виконав пісню „За Рідний Край" і марш Українських Повстанців.

Дальше п. В. Мучула із чуттям продеклямував уривок з історичної поезії, а п. М. Яремко виголосив рецитацію „Над Києвом".

В другій частині цієї академії хор відспівав ще пісні „Дума про Морозенка" та під акомпаніямент бандури „Сонце заходить, хмари чорніють..." Дальше п. Юркевич відспівав „Марш молоді", а в наддаток за бурхливі оплески „Я сьогодні від вас від'їзджаю...

Дуже гарну і вдалу інсценізацію „Суд над Данилишином та Біласом" дали члени СУМА.

Треба з вдоволенням підчеркнути, що програма цеї академії була досить вдоволюча, але були й недомагання. Не було ні одного промовця, який би роз'яснив, що то за академія та яка ціль її: Але треба подякувати і за те, що відділ УКК спромігся й на це свято, та своїми силами дав усе те, що тільки міг, вшановуючи світлу пам'ять героїв.

З того часу, від коли нашу землю топче ворожа варварська стопа, наш нарід не має можливости спокійно і в осередженні духа занести свої молитви до Бога, там, у Рідному Краю. Хіба тільки крадькома там будуть молитись на могилках героїв маленькі діти, дідусі та бабусі, бо всі інші на засланні або в лісі?

Зате по всій Україні будуть молитись Господеві за спокій душ наших найкращих синів червоні маки і блакитні незабудьки, повертаючи свої голови до сонця, до неба.

Тільки той нарід переможе в боротьбі за свої національні й соціяльні ідеали, який вміє належно оцінити героїчні змагання своїх найкращих синів та дочок.

С. Щ-ун

ДОПОВІДЬ

Об'єднання б. Вояків Українців в ЗДА, Відділ в Ню Йорку повідомляє, що в суботу 4. серпня 1951 р. о год. 7:30 веч. у власній домівці при 2. Евені число 149, відбудеться доповідь полк. ген. штабу Аркадія Валійського на тему: „Похід об'єднаних Українських Армій на Київ в серпні 1919 р.".

Управа Відділу

Усіх музиків-українців (творців і виконавців), що проживають у вільному світі, прохаю подати свій коротенький життєпис, відомості про дотеперішню музичну працю і творчість та свою адресу. Це потрібне мені для історії української музики.

Усі українські часописи прохаю передрукувати цей заклик.

Осип Залеський, 82 Fillmore Ave, Buffalo 10, N. Y.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БАЛТІМОР, МД. — Місячні збори від. 337 У. Н. Союзу, ім. Івана Франка, відбудуться 5. серпня, в салі укр. церкви, 524 S. Wolf St., по Сл. Божій (год. 11:30). Проситься всіх прибути на збори і вплатити вкладку, бо відложення цего обовязку звязане з непотрібними клопотами для від. управи і дотичного члена. Ми помагаємо нашим членам у всіх труднощах у звязку з англійською мовою (листи, заяви, зголошення, і т.д.). Вступайте в члени нашого відділу і користайте з користей, що їх дає членство в У. Н. Союзі і нашому відділі. — За управу: Т. Чорній, гол.; О. Стельмах, секр., 408 S. Regester Street, Baltimore 31, Md.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

КАНАДІЙСЬКИМ ВОЯКАМ ЗАБЕЗПЕЧЕНО КОЛИШНЮ ПРАЦЮ

Канадієць може вступити на військову службу в армії, вислужити три роки, а потім вернутися до свойого колишнього цивільного працедавця і вимагати такої праці, яку він мав би, працюючи у тій фірмі увесь час.

Ця ґарантія є забезпечена Ветеранським Допомоговим Актом, що його ухвалено на останній сесії парляменту головно для захисту ветеранів з корейської війни.

Одначе право на відновлення зайняття відноситься до кожнього чоловіка чи жінки, що вступили до війська і вислужили до трьох років. Члени спеціяльної армійської частини можуть перейти до реґулярних збройних сил, відслужити три роки і тоді звертатися по їхню колишню працю. Вони однак можуть одержати її також тоді, коли не переходять на службу до реґулярних військових частин.

Ветеранам останньої війни забезпечено такі ж права „Актом про Цивільних Працівників". Вони відносяться до кожної особи, що вступила на військову службу після 5. липня 1950 р. На основі цього „Акту" звільнений з військової служби вояк може вимагати відновлення праці усно або письмово, звичайно на протязі трьох місяців після звільнення в Канаді, або продовж чотирьох місяців, коли вояка звільнено заокеаном.

Працівник мусить одержати давнішу працю в умовах не менш сприятливих, ніж ті, якими він користувався б, продовжуючи працю, замість вступати до армії. Якщо звільнений вояк не може виконувати своїх колишніх обов'язків, працедавець мусить влаштувати його на найбільш відповідну працю, до якої він є спосібний.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

У посмертній згадці про пок. Михайла МИГАЛЯ було подано, що помер 16. червня, а похорон відбувся 19. червня, а мало бути, що він помер 16. липня, а похорон відбувся 19. липня 1951.

Дня 22. липня 1951 р. в автомобілевім випадку була забита членкиня від. 36 У. Н. Союзу, Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці в Рачестер, Н. Й.,

ВАРВАРА МУДРИК.

Покійна родилася в селі Мозолівка, пов. Підгайці, і прожила 54 роки. Полишила у смутку мужа Івана, синів George, Edward, Roy, замужні дочки Jeanette і Ruth, 4 внуки і брата Стефана.

Похорон відбувся 26. липня з церкви св. Йосафата при участи родини і членкиць. Поховано на Holy Sepulchre Cemetery.—ВІчнаП.!

С. Гунька, секр.

СОВЄТСЬКА РАБОВЛАСНИЦЬКА СИСТЕМА В СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

Бонн, Німеччина. — Тут потверджується вістки з опанованої Совєтами Східної Німеччини, що там остаточно завершується встановлення совєтської рабовласницької системи в усіх ділянках суспільного життя. В останньому там проголошено новий робітничий закон, на підставі якого повинні зареєструватися в біржах праці всі чоловіки від 14 до 60 року життя та всі жінки від 15 до 50 років. Загострено рівночасно кари за „саботажі" в продукції. Для піднесення „радости соціялістичної праці" комуністична партія рішила „ущасливити країну" новою армією пропаґандистів. З кінцем року їх в одній тільки Саксонії буде вже 19,600. Масове надсилання совєтських „соратників" та цілий ряд інших познак вказували б на те, що Москва плянує завершити в тій частині Німеччини „соціялізацію" і піднести її до ступня „рівноправности" в колекції своїх сателітів.

ТАРЗАН, ч. 2643. Виклик

"---- AND WHEN THE EXPEDITION RETURNED HOME," WARRICK SAID, "THEY REPORTED ROBERT AS MISSING."

„... і коли експедиція повернулась додому", сказав Ворек, „вони сказали, що Роберт пропав".

"ROBERT SIMPLY VANISHED," WARRICK CONTINUED. "NO TRACE OF HIM WAS FOUND, THOUGH THEY SEARCHED FOR WEEKS."

„Роберт просто збожеволів", продовжував Ворек. „Навіть сліду по ньому не знайшли, дарма що шукали його цілими тижнями".

"YES, BOY. WHAT IS IT?" TARZAN ASKED. "MEMSAHIB SAY GIVE CHIT TO BIG BWANA," THE PAGE SAID.

„Так, хлопче. Що це таке?" запитав Тарзан. „Мемсаґіб сказав передати листа великому Бвана", сказав хлопчик-слуга.

-2643-

"WELL, MON AMI," D'ARNOT SUGGESTED, "READ IT." OPENING THE NOTE, TARZAN READ: "I WAIT IN THE SMALL SALON. COME AT ONCE. URGENT! LETHA."

„Гаразд, мій друже", запропонував Д'Арнот, „Читайте". Відкривши листа, Тарзан прочитав: „Я чекаю в малому салоні. Приходьте зразу ж. Негайно! Лета".

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.